

Ο Τίμιος Κλέφτης, του Φιόντορ Ντοστογιέφσκι από το ΚΘΒΕ

★ culturenow.gr/o-timios-kleftis-toy/

Γραμμένος το 1848, ο «Τίμιος Κλέφτης», ανήκει στον κύκλο των διηγημάτων του **Φιοντόρ Μιχαήλοβιτς Ντοστογιέφσκι**, με τίτλο «Από τις σημειώσεις του αγνώστου».

Πρόκειται για την εξιστόρηση του **Αστάφι Ιβάνιτς**, ο οποίος είχε γνωρίσει κάποτε στη ζωή του έναν τίμιο κλέφτη, έναν μάλλον «τίμιο άνθρωπο (που) όμως έκλεψε»!

Με ήρωες που «προεξέχουν» απ' το περιβάλλον τους, με την τραγικότητα ή με την όποια άλλη ιδιαιτερότητά τους- ακόμα και με την γελοιότητα, οι ήρωες του Ντοστογιέφσκι ή είναι άγιοι που υποφέρουν ή άνθρωποι που κατακτούν την αγιοσύνη μέσω του πόνου.

Πρόκειται για μια συγκινητική ιστορία που θίγει γλαφυρά το ζήτημα του εθισμού και πού μπορεί να φθάσει ο άνθρωπος προκειμένου για την ικανοποίησή του. Ένα θέμα που βασάνισε τον δημιουργό του και σε πολλά θεατρικά του έργα τον συναντούμε να αφιερώνει μεγάλο μέρος της διήγησής του.

Το νέο δραματοποιημένο ακρόαμα, σε σκηνοθεσία Μαρίας Καραμήτρη θα είναι διαθέσιμο δωρεάν για το κοινό από την Παρασκευή 2 Απριλίου, από την ιστοσελίδα www.ntng.gr και τα podcast του ΚΘΒΕ.

«Θα μελετήσω τους ανθρώπους, αυτός είναι ο πρώτος μου στόχος και η φιλοδοξία»!

Μ' αυτή τη φράση του **Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι**, του συγγραφέα που ένωσε «τη δίψα της ψυχής της ανθρωπότητας», όπως ο ίδιος είπε στο τέλος της ζωής του, ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής του ΚΘΒΕ, Νίκος Κολοβός μας συστήνει το έργο σημειώνοντας: «στο έργο, συμπυκνώνεται η οπτική με την οποία ο Ντοστογιέφσκι προσέγγιζε τα πάθη των ανθρώπων, τις αναζητήσεις τους, τις ελπίδες τους.

Η αγωνία του να “αγγίξει τον άνθρωπο” και να τον εκφράσει ακόμα και στην πιο βαθιά του πτώση. Η πίστη του στο καλό. Οι στοχασμοί του για τον σκοπό της ζωής. Τα διεισδυτικά και συμπονετικά κοιτάγματά του στους σκοτεινούς λαβυρίνθους της ψυχής».

Ο Συγγραφέας Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι – Ιδιοφυής δημιουργός & εξάίρετος ψυχογράφος

Ο Ρώσος δημιουργός (1821-1881), με τα αριστουργηματικά έργα γεννήθηκε στη Μόσχα, απ' τον **Mikhail Andreevich**, έναν αλκοολικό και βίαιο σε συμπεριφορά συνταξιούχο στρατιωτικό χειρουργό και την τρυφερή, καρτερική και βαθιά θρησκευόμενη Maria, την οποία και λάτρευε. Έχασε τη ζωή της από φυματίωση και ο 17χρονος Fyodor με τον αδερφό του Mikhail, κλείνονται σε οικοτροφείο.

Στη Στρατιωτική Ακαδημία Μηχανικών της Αγίας Πετρούπολης, όπου φοιτά ο συγγραφέας, μαθαίνει για τη δολοφονία του πατέρα του από εργάτες. Διορίζεται αποφοιτώντας, σε θέση γραφείου, που όμως δεν του εξασφάλιζε τα προς το ζειν, ούτε να αναπτύξει το πάθος του για τον τζόγο που τον καταστρέφει οικονομικά.

Το 1844 αποφασίζει να ζήσει απ' την πένα του. Πρώτη του ενασχόληση είναι η μετάφραση του έργου Eugenie Grandet του **Honore de Balzac**, ενώ θεατρικό με την υπογραφή του πρωτοσυναντούμε το 1846 με τίτλο Φτωχόκοσμος. Ο **Vissarion Bellinsky** το υποδέχεται επαινετικά κι ο Fyodor έρχεται σε επαφή με λογοτεχνικούς κύκλους ως μέλος ομάδας ουτοπιστών σοσιαλιστών.

Άθελά του, βρίσκεται μπλεγμένος σε συνωμοσία για την ανατροπή του τσάρου Νικολάου του Α', συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Οι δικαστές με όλους τους συγκατηγορούμενους του κύκλου Petrashevsky τον καταδικάζουν «εις θάνατον» όμως οριακά ματαιώνεται η εκτέλεσή τους όταν μετατρέπεται η ποινή σε καταναγκαστικά έργα. Ακολουθούν στο Ομσκ της παγωμένης Σιβηρίας τέσσερα βασανιστικά χρόνια με βασανισμούς και εξευτελισμούς κι η επιληψία του επιδεινώνεται.

Το 1854 υποχρεώνεται να εκτίσει στρατιωτική θητεία στην εσχατιά της Σιβηρίας στα σύνορα με την Κίνα. Εκεί γνωρίζει τη Maria Dmitrievna Isaev την οποία νυμφεύεται το 1857. Το «Σπίτι των Νεκρών» προκύπτει ως αποκύημα εμπειριών του απ' τα κάτεργα. Με κριτική θέση έναντι των ευρωπαϊκών φιλοσοφικών ρευμάτων μεστός εμπειριών απ' τη φυλάκιση και την εξορία στρέφει τη γραφή του στις ρωσικές παραδόσεις και τις αξίες της υπαίθρου. 1859 και επιστρέφει με τον αδερφό του στην Αγία Πετρούπολη όπου εκδίδουν δύο περιοδικά Vremya (Χρόνος) και Erokhia (Εποχή) δίχως επιτυχία.

Έναν χρόνο αργότερα χάνει τη σύζυγο του και τον αδερφό του από φυματίωση. Χρεωμένος ήδη αναλαμβάνει τα χρέη και του αδερφού του και να συντηρεί τη χήρα και τα ορφανά του. Βυθίζεται έτσι σε κατάθλιψη που τον οδηγεί στη χαρτοπαιξία. Πηγές αναφέρουν πως το Έγκλημα και Τιμωρία το ολοκληρώνει με βία προκειμένου να λάβει την προκαταβολή που τόσο είχε ανάγκη.

Με παρόμοιο τρόπο γράφει και τον Παίχτη κι ενώ τον υπαγορεύει στην 20χρονη στενογράφο **Anna Grigoryevna Snitkina**, την ερωτεύεται για να την παντρευτεί το 1867. Μαζί πηγαίνουν σε Γερμανία, Ελβετία και Ιταλία επί τετραετίας. Οι Δαιμονισμένοι, σημειώνουν πίσω στη Ρωσία τεράστια επιτυχία καθώς κι οι μηνιαίες δημοσιεύσεις του Ημερολογίου του Συγγραφέα.

Ακολουθούν οι «Αδερφοί Καραμαζώφ» (1879-1880) κι ο Ντοστογιέφσκι επιτέλους καταπάνεται με ένα θέμα που τον απασχολεί ολόκληρη τη ζωή του, την πατροκτονία. 1880 απαγγέλει τον λόγο για τον **Pushkin** στα αποκαλυπτήρια του μνημείου του, ενώ με

τα χρόνια οι επιληπτικές κρίσεις του τον οδηγούν στον θάνατο στις 28 Ιανουαρίου 1881 σε ηλικία 60 ετών. Εικάζεται πως ο Tolstoy αν και δεν γνωρίζονταν προσωπικά ξέσπασε σε λυγμούς με την αναγγελία του θανάτου του.

Τον «εθνικό λογοτεχνικό ήρωα» ή και «προφήτη της Ρωσίας» όπως τον αποκαλούν αναγνώρισαν δεκάδες παγκόσμιες προσωπικότητες της εποχής του ή και μεταγενέστεροι (Albert Camus, Sigmund Freud, Thomas Mann, Ernest Hemmingway, Virginia Woolf, James Joyce κ). Ο **Albert Einstein** θα πει: «ο Ντοστογιέφσκι μου προσφέρει πολλά περισσότερα απ' οποιονδήποτε επιστήμονα» ενώ ο **Freud** κατέταξε τους «**Αδελφούς Καραμαζώφ**» στα τρία σπουδαιότερα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

| Σκηνοθετικό σημείωμα Μαρίας Καραμήτρη

“Υπήρξε κάποια εποχή, όπου έζησαν ανάμεσα μας, μεγάλοι δάσκαλοι του λόγου και λεπτοί γνώστες της ζωής και της ανθρώπινης ψυχής, άνθρωποι που επαναστάτησαν από κάποιο ακατανίκητο πάθος να τελειοποιήσουν το είναι μας. Έγραψαν βιβλία που μέσα σ' αυτά, είναι αποτυπωμένες οι αιώνιες αλήθειες και μια άφθαρτη ομορφιά αναβρύζει από τις σελίδες τους... κι ούτε μια λέξη δε βρίσκεται περιττή στα βιβλία αυτά.“Αυτά ο **Μαξίμ Γκόργκυ**. Στα δικά μας τώρα.

Ο **Εμ.Ροΐδης** για τον Ντοστογιέφσκι γράφει: “...Δεινούς μεταξύ των μυθιστοριογράφων ψυχολόγους έχουν μεν βεβαίως να επιδείξωσι και τα άλλα έθνη, η Αγγλία τον Δίκενς, η Γαλλία των Βαλζάκ και η Αμερική τον Πόου. Ουδέ τούτων όμως, ουδ' άλλου τινός η σμίλη εβυθίσθη ποτέ εις οίον η του Δοστογιέφσκη βάθος...”. Όταν πρωτοδιάβασα Ντοστογιέφσκι κατάλαβα τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ καλού και σπουδαίου συγγραφέα.

Δε θέλω να υπερβάλω αλλά είναι σα να μου άλλαξε τον τρόπο να βλέπω την ανθρώπινη ψυχή. Είναι αυτό που τραγουδάει η Αρετούσα όταν πρωτογνωρίζει τον έρωτα :

“Μα όλα για μένα σφάλασι και πᾶσιν ἄνω κάτω, γιὰ μὲ ξαναγεννήθηκεν ἡ φύση τῶν πραγμάτων..”. Το πρόβλημα για μας ήταν πώς θα μπορούσαμε όλο αυτό το πρωτόγνωρο τοπίο ψυχής να το ζωγραφίσουμε ηχητικά. Δε μπορούσαμε βλέπεις να καταφύγουμε στις τεχνικές του θεάτρου, διότι έπρεπε να δουλέψουμε χωρίς τα συναρπαστικά μηχανήματα και τους προβολείς που κρύβονται στις κουϊντες. Με τους συναδέλφους μου προσπαθήσαμε να αποδώσουμε τον ρυθμό και το πνεύμα των έργων, δοκιμάζοντας να αιχμαλωτίσουμε την ουσία με όλο τον ενθουσιασμό, την ένταση και τη χαρά μας.

Σας το παρουσιάζουμε και ελπίζουμε ότι όπως εμείς, έτσι κι εσείς θα νιώσετε κάτι σπάνιο και συναρπαστικό».

| Ταυτότητα παραγωγής

Μετάφραση κειμένων: **Γιώργος Τσακνιάς**

Σκηνοθεσία/ Μουσική επιμέλεια: **Μαρία Καραμήτρη**

Κιθάρα/ Πιάνο: **Διονύσης Κωνσταντινίδης**

Κλασική κιθάρα: **Κική Κριμιτζά**
Ηχοληψία: **Διονύσης Κωνσταντινίδης**
Γραφικά (αφίσσα): **Σιμώνη Γρηγορούδη**

Διανομή (αλφαβητικά):

Γιεμελιάν Ιλίτς Γιεμελιέι.: **Χρήστος Διαμαντούδης**

Αγκραφιένα: **Έφη Δρόσου**

Αφηγητής: **Γιώργος Κολοβός**

Αστάφι Ιβάνιτς: **Βασίλης Σπυρόπουλος**

Νεαρός κλέφτης/ Αλεξάντρ Φιλημόνοβιτς/ Κοστοπράβοφ: **Θάνος Φερετζέλης**